

U.G. 5th Semester Examination - 2021

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-12

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. Answer any **ten** of the following questions in Sanskrit language in Devanāgarī Scripts:

2×10=20

- i) को नाम प्रातिपदिकार्थः? लिङ्गमात्राधिक्ये प्रथमायाः उदाहरणं देयम्।
- ii) कर्मादिकारकाणि कस्य सूत्रस्याधिकारे वर्तन्ते? तत्सूत्रे का विभक्तिः अस्ति?
- iii) विभक्तिविषयकम् अधिकारसूत्रं किम्? अभिहिते कर्मणि का विभक्तिः?
- iv) अनीप्सितकर्मणः उदाहरणं देयम्। किं नाम अकथितं कर्म?
- v) 'रूच्यर्थानां प्रियमाणः' इति सूत्रे रुचि-शब्दस्य कोऽर्थः? 'षष्ठी शेषे' इत्यत्र शेषशब्दस्य कोऽर्थः?
- vi) केन केन सूत्रेण आधारः कर्म स्यात्?

[Turn Over]

vii) किं नाम आप्तेडितम्? उदाहरणं देयम्।

viii) अपवर्गः नाम किम्? तत्र का विभक्तिः?

ix) 'जीमूतस्यैव' इत्यत्र समासोऽस्ति न वेति? व्याख्यायताम्।

x) किं नाम उपसर्जनम्? समासे उपसर्जनसंज्ञया किं सिद्ध्यति?

xi) 'तिष्ठद्गु' इत्यस्य लौकिकालौकिकविग्रहौ उलिख्येताम्।

xii) 'उन्मत्तगङ्गम्' इत्यस्य लौकिकविग्रहः कः? पदमिदं केन समासेन निष्पद्यते?

xiii) नित्यसमासस्य उदाहरणं देयम्। 'नखभिन्नः' इति सामासिकपदं केन सूत्रेण सिद्ध्यति?

xiv) का नाम प्रतिपदविधाना षष्ठी? 'अर्थगौरवम्' इत्यत्र कः समासः?

xv) 'कुमारश्रमणा', 'साग्नि' चेति पदयोः विग्रहवाक्यं प्रदेयम्।

2. Answer any **four** of the following questions:

5×4=20

a) Explain the following Sūtra (any one):

5×1=5

i) कर्तृकर्मणोः कृति।

ii) आख्यातोपयोगे।

iii) अपवर्गे तृतीया।

b) Explain the following Sūtra (any one):

5×1=5

i) प्राक्-कडारात् समासः।

- ii) गोस्त्रियोरूपसर्जनस्य ।
iii) दिक्संख्ये संज्ञायाम् ।
c) Explain any **one**: 5
अभिधानं तु प्रायेण तिङ्कृतद्वितसमासैः ।

OR

योगविभागस्येष्टसिद्ध्यर्थत्वात् कतिपयतिङन्तोत्तरपदोऽयं समासः,
स च छन्दस्येव ।

- d) Account for the case-ending of the underlined words (any **five**): 1×5=5

- i) पुष्पेभ्यः स्पृहयति ।
ii) शिवं नमस्करोति ।
iii) कटम् अधिशेते ।
iv) हिमवतो गङ्गा प्रभवति ।
v) ब्रह्मणः प्रजाः प्रजायन्ते ।
vi) नृसिंहाय नमस्कर्मः ।

- e) Explain the formation of the following compound (any **two**): 2½×2=5

सतृणम्, किरातार्जुनौ, सुगन्धि, भूतपूर्वः, देशान्तरम्, नीलाम्बरः ।

- f) Write short note on: 5×1=5
व्यवस्थितविभाषा **OR** एकशेष ।

3. Answer any **two** of the following questions selecting at least **one** from each group:

(One must be written in Sanskrit language in Devanāgarī Script) 10×2=20

GROUP-A

- i) What is कर्मप्रवचनीय? Name the words treated as such and show the ending, they usually take.
को नाम कर्मप्रवचनीयः? के च शब्दाः कर्मप्रवचनीयरूपेण परिगणयन्ते? तत्तच्छब्दयोगेन काः बिभक्तयः भवन्तीति उलिख्यताम्। 10

OR

- ii) किं नाम अधिकरणम्? तच्च कतिविधम्? सोदाहरणमालोच्यताम् ।

GROUP-B

- i) Explain the sutra विशेषणं विशेष्येण बहुलम् with example and the commentary of भट्टोजिदीक्षित.

10

OR

- ii) What is पदविधि? Discuss fully.